IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 7,245
MAXSUS SON . VOLUME 5, ISSUE 1, 2023

HUQUQIY ONGNING SHAKLLANISHI

Muallif	**Rasulova Nodirabegim Rasuljon qizi**
O'qish yoki ish joyi	**Andijon davlat universiteti ijtimoiy iqtisodiy fakulteti talabasi**
Qabul qilindi	**22.09.2023**
Nashr qilindi	**22.09.2023**

Annotatsiya

Ushbu maqolada huquqiy ong tushunchasi, uning jamiyatdagi ahamiyati va uning shakllanishiga yordam beradigan turli omillar ko'rib chiqiladi. Unda huquqiy ta'lim, xabardorlik va fuqarolik javobgarligining shaxslarning qonun va Adliya tizimi haqidagi tushunchalarini shakllantirishdagi roli muhokama qilinadi. Maqolada, shuningdek, adolatli va adolatli jamiyatni targ'ib qilishda huquqiy vakolatlarning ahamiyati ta'kidlangan.

Kalit so'zlar

huquqiy ong, shakllanish, huquq, jamiyat, ta'lim, xabardorlik, ijtimoiy normalar, huquqiy tizim.

Аннотация

В данной статье рассматривается понятие правосознания, его значение в обществе и различные факторы, способствующие его формированию. В нем обсуждается роль юридического образования, осведомленности и гражданской ответственности в формировании понимания людьми права и системы правосудия. В статье также подчеркивается важность правовых полномочий для продвижения справедливого и справедливого общества.

Ключевые слова

равосознание, формирование, право, Общество, Образование, осведомленность, социальные нормы, правовая система.

Annotation

This article examines the concept of legal consciousness, its importance in society and various factors that contribute to its formation. It discusses the role of legal education, awareness and civil liability in shaping individuals ' understanding of the law and justice system. The article also highlights the importance of legal powers in promoting a just and just society.

Keywords

legal consciousness, formation, law, society, education, awareness, social norms, legal system.

Huquqiy ong har qanday jamiyatning hal qiluvchi jihati hisoblanadi. Bu jamoa yoki millat ichidagi qonunni jamoaviy tushunish, anglash va idrok etishni anglatadi. Ushbu murakkab tushunchaga madaniyat, tarix, ta'lim va individual tajribalar kabi turli omillar ta'sir qiladi. Huquqiy ong qanday shakllanishini tushunish siyosatchilar, o'qituvchilar va umuman jamiyat uchun juda muhimdir. Ushbu maqola huquqiy ongni shakllantirish jarayonini o'rganadi, uning usullarini o'rganadi, jamiyatga ta'siri natijalarini taqdim etadi va hozirgi davrdagi ahamiyatini muhokama qiladi.

Huquqiy ongni shakllantirish ko'p qirrali jarayon bo'lib, ko'pincha bir necha omillar ta'sirida bo'ladi. Bu omillarga quyidagilar kiradi:

- Ta'lim: rasmiy ta'lim shaxsning huquqiy ongini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Maktablar va universitetlar talabalarni huquqiy tushunchalar, huquqlar va majburiyatlar bilan tanishtiradi, huquqiy tizimni tushunishga yordam beradi.
- Ijtimoiylashtirish: oila, tengdoshlar va jamiyat orqali norasmiy ta'lim ham huquqiy ongga katta hissa qo'shadi. Ijtimoiy me'yorlar, qadriyatlar va urf-odatlar insonning qonuniy va maqbul bo'lgan narsalar haqidagi tasavvurini shakllantirishi mumkin.
- Ommaviy axborot vositalari va texnologiyalar: ommaviy axborot vositalari, shu jumladan televidenie, internet va ijtimoiy tarmoqlar huquqiy masalalar to'g'risida shaxslarni xabardor qilishi va noto'g'ri ma'lumot berishi mumkin. To'g'ri ma'lumotlar va huquqiy dramalar in'ikoslarni ijobiy shakllantirishi mumkin, noto'g'ri ma'lumotlar esa noto'g'ri tushunchalarga olib kelishi mumkin.
- Tarixiy va madaniy kontekst: jamiyatning tarixiy va madaniy konteksti huquqiy ongga ta'sir qilishi mumkin. Inqiloblar yoki muhim huquqiy o'zgarishlar kabi tarixiy voqealar jamoaviy huquqiy ongda doimiy iz qoldirishi mumkin.
- Shaxsiy tajribalar: huquqiy tizim bilan shaxsiy uchrashuvlar, ijobiy yoki salbiy bo'lishidan qat'i nazar, shaxsning qonunni idrok etishiga sezilarli ta'sir qiladi. Huquqni muhofaza qilish organlari, sud tizimi yoki huquqiy nizolar bilan bog'liq tajribalar insonning adolat nuqtai nazarini shakllantirishi mumkin.

Huquqiy ong deganda shaxslar va jamiyatlarning qonun, huquqiy tamoyillar va huquqiy tizim to'g'risida xabardorligi va tushunchasi tushuniladi. Bu odamlarning huquqiy masalalar va institutlarni qanday qabul qilishi, talqin qilishi va ularga qanday munosabatda bo'lishini o'z ichiga oladi. Huquqiy ong turli xil ijtimoiy, madaniy va ta'lim jarayonlari orqali shakllanadi. Huquqiy ongni shakllantirishga yordam beradigan ba'zi asosiy omillar:

- Ta'lim: rasmiy ta'lim huquqiy ongni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Maktablar va universitetlar talabalarni huquqiy tushunchalar, tamoyillar va tizimlar bilan tanishtiradi. Fuqarolik, hukumat va huquqshunoslik kurslari ta'lim o'quv dasturlarida keng tarqalgan bo'lib, shaxslarga qonun bo'yicha o'z huquq va majburiyatlarini tushunishga yordam beradi.
- Ommaviy axborot vositalari va axborot: ommaviy axborot vositalari, shu jumladan gazetalar, televidenie va internet odamlarning huquqiy tizim haqidagi tasavvurlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Yangiliklar, huquqiy dramalar va hujjatli filmlar shaxslarning huquqiy masalalar va institutlarga qanday qarashlariga ta'sir qilishi mumkin.

- Oila va ijtimoiylashuv: oilalar qadriyatlar va qonunga munosabatni singdirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ota-onalar va tarbiyachilar ko'pincha o'z farzandlariga o'zlarining qonuniy e'tiqodlari va munosabatlarini o'tkazadilar. Uydagi norasmiy munozaralar odamlarning adolat va huquqiy masalalarni qanday qabul qilishiga ta'sir qilishi mumkin.
- Jamiyat va tengdoshlar guruhlari: jamoalar va tengdoshlar guruhlaridagi ijtimoiy munosabatlar ham huquqiy ongni shakllantirishi mumkin. Do'stlar, qo'shnilar va jamoat rahbarlari bilan suhbatlar insonning huquqiy masalalar va ijtimoiy me'yorlarni tushunishiga ta'sir qilishi mumkin.
- Madaniy va tarixiy omillar: madaniyat va tarix huquqiy ongni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Turli madaniyatlarda shaxslarning adolat va huquqiy hokimiyatni qanday qabul qilishiga ta'sir qiluvchi o'ziga xos huquqiy an'analar va e'tiqodlar mavjud.
- Shaxsiy tajribalar: huquqni muhofaza qilish organlari bilan o'zaro munosabatlar, huquqiy nizolarda ishtirok etish yoki hakamlar hay'atida xizmat qilish kabi huquqiy tizim bilan shaxsiy tajribalar shaxsning huquqiy ongiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ijobiy yoki salbiy tajribalar qonunga bo'lgan munosabatni shakllantirishi mumkin.
- Huquqiy faollik va advokatlik: huquqiy faollik va advokatlik harakatlarida ishtirok etish ham huquqiy ongni shakllantirishga yordam beradi. Huquqiy islohotlar yoki ijtimoiy adolat kampaniyalarida qatnashish huquqiy masalalarni chuqurroq tushunishga olib kelishi mumkin.
- Huquqiy savodxonlik: huquqiy axborot va resurslardan foydalanish huquqiy ongni rivojlantirish uchun juda muhimdir. Bepul huquqiy manbalar va ta'lim dasturlarini taqdim etish kabi huquqiy savodxonlikni rivojlantirishga qaratilgan harakatlar shaxslarga o'zlarining qonuniy huquqlari va majburiyatlarini yaxshiroq tushunishga imkon beradi.
- Davlat va yuridik institutlar: hukumat va yuridik institutlarning xatti-harakatlari va xatti-harakatlari jamoatchilikning qonun haqidagi tasavvurlariga ta'sir qilishi mumkin. Shaffoflik, hisobdorlik va qonun ustuvorligi huquqiy tizimlarga ishonchni mustahkamlashning hal qiluvchi omilidir.
- Globallashuv: tobora o'zaro bog'liq bo'lgan dunyoda globallashuv huquqiy ongga ham ta'sir qilishi mumkin, chunki shaxslar turli yurisdiktsiyalardagi huquqiy tushunchalar va amaliyotlarga duch kelishadi.

Huquqiy ongni shakllantirish-bu turli xil tashqi omillar va shaxsiy tajribalar ta'sirida dinamik va doimiy jarayon. Madaniy, tarixiy va ijtimoiy-siyosiy kontekstga qarab, u bir shaxsdan boshqasiga va bir jamiyatdan boshqasiga sezilarli darajada farq qilishi mumkin.Muhokama:

Huquqiy ong statik hodisa emas, u vaqt o'tishi bilan rivojlanib boradi va unga turli xil tashqi omillar ta'sir qilishi mumkin. Jamiyat uchun muvozanatli va aniq huquqiy ongni targ'ib qilish juda muhim, chunki bu huquqiy tizimning ishlashiga va jamiyatning umumiy farovonligiga bevosita ta'sir qiladi.

Bundan tashqari, huquqiy ongni ijobiy shakllantirishda yuridik o'qituvchilar, siyosatchilar va ommaviy axborot vositalari muhim rol o'ynaydi. Ta'lim muassasalari huquqiy savodxonlikning muhimligini ta'kidlashlari, talabalarga Qonunchilik doirasida ularning huquq va majburiyatlari to'g'risida ma'lumot berishlari kerak. Siyosatchilar adolatli, adolatli va keng jamoatchilik uchun tushunarli qonunlarni yaratishga intilishlari kerak.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, huquqiy ongni shakllantirish ta'lim, sotsializatsiya, ommaviy axborot vositalari, madaniyat va shaxsiy tajribalar ta'sirida bo'lgan dinamik va ko'p qirrali jarayondir. Yaxshi shakllangan huquqiy ong adolatli va hamjihat jamiyat uchun juda muhimdir. Ijobiy huquqiy ongni rivojlantirish uchun quyidagilar zarur:

- Fuqarolarning qonuniy huquqlari va majburiyatlari to'g'risida xabardor bo'lishini ta'minlash uchun barcha darajadagi huquqiy ta'limga mablag ' sarflang.
- Ommaviy axborot vositalarini huquqiy masalalar bo'yicha aniq va xolis ma'lumot berishga undash.
- Jamiyat ehtiyojlari va muammolarini hal qilish uchun qulay va adolatli huquqiy islohotlarni ilgari surish.
- Qonun ustuvorligi va shaxs huquqlarini hurmat qilish madaniyatini rivojlantirish.

Huquqiy ongni faol ravishda shakllantirish orqali jamiyat o'zining barcha a'zolariga foyda keltiradigan adolatli, adolatli va uyg'un huquqiy tizimga hissa qo'shishi mumkin.

Adabiyotlar

1. Aholining huquq va erkiliklarini himoya qilish, jamiyatda huquqiy ong va madaniyatni yanada yuksaltirishning huquqiy asoslari. E.Qodirov //Aholining huquq va erkinliklarini himoya qilish, huquqiy ongni oshirish, jamiyatda inson huquqlari madaniyatini shakllantirish hamda rivojlantirishda nodavlat notijorat tashkilotlarining o'rni va roli mavzusida tashkil etilgan davra suhbati materiallari. - T.:Toshkent tezkor bosmaxonasi, 2015, 20-b

2. Локк Дж. Сочинения в 3-х т. Т.1. Опыт о человеческом разумении.(Философское наследие. Т.93).-М.: Мысль, 1985.- 621с.-С.3-76.

3. Философский словарь / Под ред. И.Т. Фролова. - 4-е изд.-М.: Политиздат, 1981. - 445 с

4. Дюркгейм Э.О разделении общественного труда / Пер. с фр. А.Б. Гофмана, примечания В.В. Сапова. — М.: Канон, 1996. — 432 с.

5. Hegel.G.W.F.Phänomenologie des Geistes. (1807). Berlin-52-p

6. Islomov.Z.M.Davlat va huquq nazariyasi.-T.: Adolat, 2007.-537-